

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์ที่จะศึกษาลักษณะคำถามของครูว่า สามารถจำแนกตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษาได้เพียงไร และศึกษาทักษะการใช้คำถามของครูว่าเป็นอย่างไร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูที่สอนภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อำเภอบ้านโป่ง สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรีได้จำนวน 30 คน ในโรงเรียน 30 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน จากครูทั้งหมด 45 คนในโรงเรียน 44 โรงเรียน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชนิด คือ

2.1 แบบสังเกตลักษณะคำถามและทักษะการใช้คำถาม

2.2 แบบสอบถามความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะคำถาม และทักษะการใช้

คำถาม

แบบสังเกตลักษณะคำถามประกอบด้วยประเภทของคำถาม 6 ประเภท ตามแนวการจำแนกจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของบลูม (Bloom's Taxonomy) ด้านความรู้ความจำ (Cognitive Domain) ส่วนแบบสังเกตทักษะการใช้คำถามประกอบด้วยทักษะการใช้คำถามจำนวน 12 ข้อ แยกเป็นทักษะการใช้คำถามที่ไม่ควรใช้บ่อยครั้ง 5 ข้อ และทักษะการใช้คำถามที่ควรใช้เป็นประจำ 6 ข้อ ส่วนข้อ 12 เป็นแบบปลายเปิดใช้สำหรับบันทึกทักษะการใช้คำถามอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากที่กำหนดไว้

ส่วนแบบสอบถามมีจำนวน 24 ข้อ เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก แบ่งคำถาม เรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะคำถามประเภทต่าง ๆ 12 ข้อ และถามเรื่องความ เข้าใจเกี่ยวกับทักษะการใช้คำถาม 12 ข้อ

แบบสังเกตและแบบสอบถามได้ผ่านการตรวจจากผู้ทรงคุณวุฒิ และแก้ไขปรับปรุง แก้ไขมีการทดลองใช้ก่อนนำไปใช้กับตัวอย่างประชากร

3. วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษารวบรวมความรู้เกี่ยวกับลักษณะคำถาม และทักษะการใช้คำถาม จากหนังสือวารสาร วิทยานิพนธ์ และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. สุ่มตัวอย่างประชากรโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจงจากครูสอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อำเภอบ้านโป่ง สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรีได้ครู 30 คน ในโรงเรียน 30 โรงเรียน จากครูทั้งหมด 45 คน ในโรงเรียน 44 โรงเรียน
3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งได้แก่แบบสังเกตลักษณะคำถามและ ทักษะการใช้คำถามและแบบสอบถามความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะคำถามและทักษะการใช้ คำถามของครูภาษาไทย
4. นำแบบสังเกตและแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขโดยผ่านผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วไปทดลองใช้กับครูสอนภาษาไทยที่ไม่ใช่เป็นตัวอย่างประชากร แล้วนำผลการทดลอง มาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงเป็นฉบับสมบูรณ์
5. นำแบบสังเกตไปสังเกตตัวอย่างประชากร ซึ่งเป็นครูสอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคปลาย ปีการศึกษา 2522 จำนวน 30 คน และนำแบบ สอบถามไปสอบถามครูชุดเดิมที่ทำการสอนภาษาไทยปีการศึกษา 2525 จำนวน 25 คน
6. นำความถี่ที่ได้จากการสังเกตและการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ ทางสถิติ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยเข้าไปสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในห้องเรียนขณะสอนวรรณคดีและหลักภาษา จำนวน 90 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง และแจกแบบสอบถามความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะคำถามและ ทักษะการใช้คำถามแก่ครูที่ผู้วิจัยไปสังเกตการสอนจำนวน 25 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลของการวิจัยได้ดังนี้

1. ครูที่สอนวิชาภาษาไทยใช้คำถามประเภทความรู้ความจำมากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 81.19 ส่วนคำถามประเภทการสังเคราะห์ไม่มีการนำมาใช้ถาม
2. ทักษะการใช้คำถามที่ครูสอนภาษาไทยใช้มากที่สุดได้แก่ การถามคำถามให้นักเรียนตอบพร้อมกันทั้งชั้น คิดเป็นร้อยละ 24.87 ทักษะการใช้คำถามที่ครูใช้น้อยที่สุดได้แก่ การเปลี่ยนแปลงคำถามให้ง่ายขึ้น เพื่อให้นักเรียนตอบคำถามได้ คิดเป็นร้อยละ 1.89 เมื่อจัดทักษะการใช้คำถามที่ครูควรใช้เป็นประจำเข้าด้วยกัน พบว่าครูใช้ทักษะที่ควรใช้เป็นประจำเพียงร้อยละ 32.43 ส่วนทักษะที่ครูไม่ควรใช้บ่อยครั้งมีถึงร้อยละ 67.57
3. คะแนนแบบสอบถามความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะคำถามและทักษะการใช้คำถามที่ครูสอนวิชาภาษาไทยตอบเกี่ยวกับลักษณะคำถามประเภทต่าง ๆ ถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 54.66 โดยตอบคำถามข้อที่ถามคำถามประเภทความรู้ความจำถูกต้องมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.00 และตอบคำถามประเภทการสังเคราะห์ถูกต้องน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 20.00 สำหรับทักษะการใช้คำถาม ครูที่สอนวิชาภาษาไทยตอบข้อที่ถูกต้องมากที่สุดคือ ข้อที่ถามเกี่ยวกับทักษะการถามที่ดีคืออะไร คิดเป็นร้อยละ 84.00 ทักษะการใช้คำถามข้อที่ครูตอบถูกต้องน้อยที่สุดคือ การเว้นระยะเวลาให้นักเรียนคิดหาคำตอบ คิดเป็นร้อยละ 40.00

การอภิปรายผล

การอภิปรายผลแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนแรกเป็นการอภิปรายเกี่ยวกับลักษณะคำถาม ตอนที่ 2 เป็นการอภิปรายเกี่ยวกับทักษะการใช้คำถาม ตอนที่ 3 เป็นการอภิปรายผลเกี่ยวกับแบบสอบถามความเข้าใจลักษณะคำถามและทักษะการใช้คำถาม

ลักษณะคำถามที่ครูสอนวิชาภาษาไทยใช้

ครูที่สอนวิชาภาษาไทยทั้งวรรณคดีและหลักภาษา ใช้คำถามประเภทความรู้ความจำมากที่สุด โดยเฉลี่ย 81.19% คำถามประเภทความเข้าใจ 9.38% คำถามประเภทการนำไปใช้ 3.55% คำถามประเภทการวิเคราะห์ 5.43% คำถามประเมินค่า .44% แต่ไม่ได้ถามคำถามประเภทการสังเคราะห์เลย แสดงว่าในการถามคำถามครูเน้นด้านเนื้อหา มาก จึงถามแต่ความจำเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของไฮแมน (Hyman)¹ เฮเลน โจนส์ (Helen Jones)² กอล (Gall)³ คีนิงส์คีย์ คำแถม⁴ พรทิพย์ ไชยโส⁵ และกัลยา เขียวขำ⁶ ซึ่งพบว่าครูใช้คำถามประเภทความรู้ความจำมากที่สุดเช่นเดียวกัน จากการที่นักการศึกษาได้วิจัยพบข้อสรุปเช่นนี้ เฟอรัส และ ฮอลล์ (Frust and Hall) ให้เหตุผลว่า เนื่องจากครูยังขาดความเข้าใจในรูปแบบในการจัดและจำแนกคำถาม ในการวางแผนการสอน ขาดเทคนิคง่าย ๆ ที่จะสะท้อนให้ครูเห็นพฤติกรรมการใช้คำถามของตน และคุณค่าของคำถามแต่ละประเภทที่มีต่อการเรียนรู้ของนักเรียนต่อขบวนการศึกษานักเรียน⁷ สำหรับผู้วิจัยมีความเห็นว่าความสามารถในการถามของครูขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายด้านคือ

¹Ronald T. Hyman, Ways of Teaching, p.232.

²Helen Jones, "The Classification of Classroom Questions: Three Descriptive Systems," 220-A.

³M.D. Gall, "The Use of Questions in Teaching,"

⁴คีนิงส์คีย์ คำแถม, "พฤติกรรมการสอนด้านการถามตอบและทักษะทั่วไป," หน้า 9.

⁵พรทิพย์ ไชยโส, "การวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้คำถามของครูวิทยาศาสตร์," หน้า 54-57.

⁶กัลยา เขียวขำ, "การศึกษาลักษณะคำถามและทักษะการใช้คำถามของครูวิทยาศาสตร์ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ห้าและหก จังหวัดขอนแก่น," หน้า 73-75.

⁷Frust and Hall, "Classroom Question," p.185.

1. ในการตั้งคำถามระดับสูงกว่าคำถามประเภทความรู้ความจำ ครูจะต้องวางแผนล่วงหน้าในการใช้คำถามว่าจะใช้คำถามประเภทใดบ้างในการสอน นั่นก็คือต้องเตรียมการสอนนั้นเอง คำถามที่มีการตอบสั้น ๆ ไม่อาจทดสอบการถามชั้นประเมินค่าอย่างตรงไปตรงมาได้ ครูต้องใช้สติปัญญาระดับสูงในการคิดตั้งคำถามที่สูงกว่าคำถามประเภทความรู้ความจำ ผู้วิจัยเห็นด้วยกับข้อสังเกตของบุญถิ่น อัตถากร¹ ที่ว่า ครูมักตั้งคำถามให้นักเรียนตอบตรงตามเนื้อหาที่ตนสอน และให้นักเรียนจบเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนท่องจำเพื่อสอบได้อย่างเชี่ยวชาญการค้นคว้าหาเหตุผล และขาดการรู้จักใช้ความคิดของตน¹ จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่าครูสอนตามหนังสือแบบเรียน และหนังสือแบบฝึกหัด และในการบันทึกการสอนครูบันทึกแต่เพียงว่าจะสอนเรื่องอะไรเท่านั้น มิได้มีรายละเอียดมากไปกว่านี้

2. การให้ความรู้แก่ครูในเรื่องของคำถาม เป็นสาเหตุสำคัญที่มีผลต่อสมรรถภาพการใช้คำถามของครู นคร ทศนประสิทธิ์ผล ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ในการฝึกอบรมครูหรือการเตรียมครูผู้สอน ควรให้ความสำคัญในการฝึกทักษะการใช้คำถามประเภทใช้ปัญญาชั้นสูง ๆ ใ้มาก ๆ เพื่อให้การสอนเป็นแนวทางการพัฒนาสติปัญญาและความคิดริเริ่ม²

พฤติกรรมการใช้คำถามของครูเน้นความรู้ความจำในปริมาณที่สูงสุด อาจเป็นผลสืบเนื่องจากมิได้มีการอบรมครูให้มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะคำถามและทักษะการใช้คำถาม ตลอดจนการที่ยังไม่เห็นประโยชน์หรือคุณค่าของคำถาม จากผลงานการวิจัยของชงชัย ชิวปรีชาพบว่าหลังจากที่ครูมีความรู้ในเรื่องคำถามจากสื่อการเรียนการสอนต่างๆ การถามคำถามประเภท

¹บุญถิ่น อัตถากร, "แนวนโยบายการผลิตครูในอนาคต," วารสารครูศาสตร์ (กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2514): 24.

²นคร ทศนประสิทธิ์ผล, "การศึกษาความสามารถในการใช้คำถามสำหรับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ของนักศึกษาระดับ ป.กศ.สูง และครูประจำการที่ผ่านการอบรมตามหลักสูตร สสวท.", หน้า 5.

ความรู้ความจำจะลดลง¹ จากผลการวิจัยของผู้วิจัย พบว่า ครูที่สอนภาษาไทยมีความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะคำถาม คิดเป็นร้อยละ 54.66 และทักษะการใช้คำถามคิดเป็นร้อยละ 63.33 ซึ่งแสดงว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะคำถามและทักษะการใช้คำถามพอใช้

3. ในการใช้คำถามของครู ครูส่วนมากใช้คำถามท้ายบทเรียนเป็นส่วนหนึ่งในการตั้งคำถาม ผู้วิจัยเห็นด้วยกับคำกล่าวของนีลเซน (Neilsen) ที่ว่า ผู้เขียนแบบเรียนควรจัดให้มีคำถามระดับสูงในคู่มือ เพราะจะช่วยให้ครูใช้ได้ง่าย และสะดวกขึ้น² จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่าครูใช้คำถามในหนังสือคู่มือฉบับเตรียมสอบในการถามคำถามนักเรียน ซึ่งเป็นการพบทวนการทำข้อสอบ มิได้มุ่งฝึกทักษะทางด้านกระบวนการคิดให้กับนักเรียน

4. เกี่ยวกับตัวนักเรียน จากการสังเกตผู้วิจัยพบว่านักเรียนไม่ค่อยจะกล้าตอบคำถามคนเดียว การตอบคำถามพร้อมกันทั้งชั้น ผู้วิจัยพบว่าครูใช้มากที่สุด คิดเป็น 24.87% ซึ่งบุญถิ่น อัครถาวร กล่าวไว้ว่า ครูพูดมากเกินไปไม่ค่อยเปิดโอกาสให้นักเรียนพูดซักถาม หรือช่วยแสดงความคิดเห็น ทำให้เด็กไม่รู้จักคิด ไม่รู้จักซักถาม? ครูควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนอภิปรายซักถามมาก ๆ จะช่วยให้นักเรียนกล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น

ทักษะการใช้คำถามของครู

จากผลการวิจัยพบว่า ครูสอนภาษาไทยใช้ทักษะการถามที่ไม่ควรใช้บ่อยครั้งใน

¹Thongchai Chewprecha, "A Comparision of Instructional Pamphlets and Audio-Type Models on Acquisition of Questioning Skill By Thai High School Chemistry Teachers," : 822-823 A.

²Phillips Neilsen, "Levels of Questions Selected by Pre-Service and In-Service Teachers when Those Questions are Provoted in Instructional Materials," : 3272-A.

³บุญถิ่น อัครถาวร, "แนวนโยบายการผลิตครูในอนาคต," หน้า 24.

ปริมาณมากถึง 67.57% และทักษะการใช้คำถามที่ควรใช้เป็นประจำเพียง 32.43% อาจสืบเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ ซึ่งจะขออภิปรายไปที่ละประเภท

ทักษะการใช้คำถามที่ไม่ควรใช้บ่อยครั้ง

1. เรียกชื่อนักเรียนก่อนตั้งคำถาม (Qs_1) ผลการวิจัยปรากฏว่าครูใช้ทักษะนี้ 11.95% เฉลี่ยแล้วครูเรียกชื่อนักเรียนก่อนตั้งคำถามประมาณ 4 คน ในเวลา 1 ชั่วโมง ที่ครูใช้คำถาม ($\bar{X} = 4$) การเรียกชื่อนักเรียนก่อนตั้งคำถามหมายความว่าครูเจาะจงถามนักเรียนที่ถูกเรียกชื่อเท่านั้น ทำให้นักเรียนคนอื่น ๆ ไม่คิด และไม่สนใจคำถามของครู ครูควรตั้งคำถามเสียก่อนเพื่อให้ทุกคนได้คิด แล้วจึงชี้ตัวเรียกนักเรียนคนใดคนหนึ่งตอบ
2. ถามคำถามให้นักเรียนตอบพร้อมกันทั้งชั้นเรียน (Qs_2) ผลการวิจัยพบว่า ครูใช้ทักษะนี้มากที่สุด 24.87% ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของธงชัย ชิวปรีชา ที่พบว่าครูให้นักเรียนตอบคำถามพร้อมกันประมาณ 40-45% ของลักษณะการตอบคำถามให้นักเรียนตอบทีละคนประมาณ 25% ที่เหลือครูตอบคำถามของตนเอง คำถามที่นักเรียนตอบพร้อมกันได้เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้ความจำ จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่าเมื่อครูถามคำถามจบ นักเรียนจะตอบพร้อมกันทันที บางครั้งครูเรียกให้นักเรียนตอบคำถามทีละคนนักเรียนจะไม่พูด จะนั่งเงิบเฉย ๆ พอจะสันนิษฐานได้ว่านักเรียนไม่มั่นใจที่จะตอบคำถามคนเดียว หรือกลัวการตอบผิดและอายเพื่อน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าถ้าครูให้ความอบอุ่นเป็นกันเองกับนักเรียนและถ้อย ๆ ปลุกฝังฝึกหัดให้นักเรียนตอบคำถามทีละคน นักเรียนจะคุ้นเคยและกล้าตอบ
3. ทวนคำถามของตนเอง (Qs_3) ผลการวิจัยพบว่าครูทวนคำถามของตนเอง 10.16% การที่ครูทวนคำถามของตนเอง ทำให้นักเรียนบางคนไม่สนใจฟังคำถามของครู

¹ธงชัย ชิวปรีชา, "การใช้คำถามในห้องเรียน," ข่าวสาร สสวท.

เพื่อให้นักเรียนได้มีเวลาฝึกและเปิดโอกาสให้นักเรียนฝึกนิสัยการฟังครูอยู่ตลอดเวลา ครูไม่ควรกล่าวซ้ำคำถามของตนเอง

4. ตอบคำถามตนเอง (Qs₄) ผลการวิจัยพบว่าครูตอบคำถามตนเอง 5.04% จากการสังเกตของผู้วิจัย เมื่อนักเรียนตอบคำถามของครูไม่ได้ ครูก็เป็นผู้ตอบเสียเอง ครูควรเปลี่ยนแปลงคำถามของตนเองให้ง่ายขึ้นเพื่อให้นักเรียนตอบคำถามได้ ซึ่งทักษะการเปลี่ยนแปลงคำถามให้ง่ายขึ้นเพื่อให้นักเรียนตอบคำถามได้ (Qs₁₀) เป็นทักษะที่ครูควรใช้เป็นประจำ แต่ผลการวิจัยปรากฏว่าครูใช้น้อยที่สุดมีเพียงร้อยละ 1.89 เฉลี่ยแล้วครูเปลี่ยนแปลงคำถามใน 1 ชั่วโมง เพียง 1 ครั้งเท่านั้น

5. ทวนคำตอบของนักเรียน (Qs₅) ผลการวิจัยพบว่าครูใช้ทักษะที่ไม่ควรใช้บ่อยครั้งร้อยละ 15.55 การที่ครูทวนคำตอบของนักเรียนเท่ากับเป็นการไม่ให้นักเรียนคนอื่นสนใจคำตอบของเพื่อน ถ้าคำตอบของนักเรียนไม่ชัดเจนพอ ครูน่าจะให้นักเรียนคนนั้นตอบใหม่ หรือให้ชี้แจงข้อความที่ยังคลุมเครืออยู่นั้นมากกว่า

ทักษะการใช้คำถามที่ควรใช้เป็นประจำ

6. ถามคำถามให้ตอบทีละคน (Qs₆) ผลปรากฏว่าครูใช้ทักษะนี้เพียงร้อยละ 14.31 การถามคำถามให้นักเรียนตอบทีละคนมีน้อยโดยเฉลี่ยประมาณชั่วโมงละ 4 คน ครั้งทีกล่ามาแล้วในทักษะที่ 2 ทักษะนี้ครูควรใช้เป็นประจำเพื่อการประเมินผลตรวจสอบว่านักเรียนคนใดมีความรู้หรือเข้าใจสิ่งที่ครูสอนไปมากน้อยเพียงไร และยังเป็นโอกาสให้นักเรียนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการตอบคำถาม เป็นการฝึกให้นักเรียนกล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าซักถาม และเป็นการเพิ่มความเชื่อมั่นให้ตนเอง

7. ครูกวาดสายตาสอบที่ถามทั่วชั้นเรียน (Qs₇) ผลการวิจัยพบว่าครูใช้ทักษะนี้โดยเฉลี่ยเพียงชั่วโมงละ 1 ครั้งเท่านั้น คิดเป็นร้อยละเท่ากับ 3.98 ผู้วิจัยสังเกตพบว่าครูก็มองไปที่จุดใดจุดหนึ่งของห้องเรียนขณะที่ถามคำถาม ครูควรจะใช้สายตาสอบให้ทั่วห้องเรียนเพื่อสังเกตว่า มีนักเรียนคนใดสนใจอยากจะทำคำถาม คนเคี้ยวบ้าง บางครั้งครูมองดูนักเรียนที่ยกมือเพื่อจะตอบคำถาม หรือนักเรียนคนที่ครูเรียกให้ตอบคำถาม

8. เว้นระยะเวลาให้นักเรียนคิดหาคำตอบ (Qs₈) ครูใช้ทักษะนี้ใน ปริมาณร้อยละ 6.24 หลังจากตั้งคำถามแล้วครูควรหยุด หรือทอดระยะชั่วคราวหนึ่ง ก่อนอนุญาตให้นักเรียนตอบ เพื่อฝึกให้นักเรียนคิดหาคำตอบ และแสดงความคิดเห็น ของตนเองออกมา

9. เปิดโอกาสให้นักเรียนหลายคนตอบคำถามเดียวกัน (Qs₉) คำถาม ประเภทนี้มักจะเป็นคำถามให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ อภิปราย ฝึกให้ นักเรียนกล้าพูด กล้าแสดง ผลการวิจัยพบว่า ครูใช้ทักษะนี้น้อยมาก เช่นเดียวกัน เฉลี่ยชั่วโมงละ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.97

10. การเปลี่ยนแปลงคำถามให้ง่ายขึ้นเพื่อให้นักเรียนตอบคำถามได้ (Qs₁₀) เมื่อนักเรียนตอบคำถามของครูไม่ได้ คำถามนั้นอาจจะยากเกินไป หรือเป็นคำถามที่ ให้นักเรียนคิด ครูควรเปลี่ยนคำถามให้ง่ายขึ้นเพื่อถามคำถามซึ่งเป็นที่มาของคำตอบ เพื่อให้นักเรียนจะได้คิดถึงคำตอบพื้นฐานของคำถามนั้น ๆ ผลการวิจัยพบว่าครูยังใช้ทักษะนี้ น้อยมาก คิดเป็นร้อยละ 1.89

11. การชมเชยนักเรียนเมื่อตอบคำถามได้ถูกต้อง (Qs₁₁) การให้แรงเสริม ในนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่มีความสำคัญมาก เพราะการให้แรงเสริมมีผลต่อผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติของนักเรียนดีขึ้น ผลการวิจัยพบว่าครูใช้ทักษะนี้น้อยมาก เช่นเดียวกัน เฉลี่ยชั่วโมงละ 2 ครั้ง

แบบสอบถามความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะคำถามและทักษะการใช้คำถาม

จากผลการวิจัยพบว่า ครูที่สอนวิชาภาษาไทยสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับ ความเข้าใจในลักษณะคำถามประเภทต่าง ๆ ถูกต้อง คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 54.66 โดยตอบคำถามประเภทความรู้ความจำถูกต้องมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 78.00 ตอบคำถาม ประเภทความเข้าใจถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 72.00 ตอบคำถามประเภทการนำไปใช้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 60.00 ตอบคำถามประเภทการวิเคราะห์ถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 24.00

ซึ่งผลการวิจัยเรื่องการสังเกตการใช้คำถามของครู และผลการวิจัยเรื่องการตอบแบบสอบถาม ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะคำถามประเภทต่าง ๆ สอดคล้องกันในเรื่องที่ว่าครูมีความรู้ ในเรื่องการตอบคำถามประเภทความรู้ความจำมากที่สุด

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ครูที่สอนวิชาภาษาไทย เคยใช้คำถามประเภทต่าง ๆ ในการเรียนการสอนในห้องเรียน แต่อาจจะไม่คุ้นเคยหรือมีความเข้าใจในการจัดหมวดหมู่ ของประเภทคำถามที่ตนใช้ จากการสังเกตการสอนของผู้วิจัยพบว่า ครูที่สอนภาษาไทย ส่วนมากไม่ได้เตรียมการเกี่ยวกับการตั้งคำถามไว้ล่วงหน้า คำถามที่ครูใช้ส่วนมากจึงเป็น คำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่สอนประเภทความรู้ความจำมากที่สุด ผู้วิจัยใคร่เสนอความคิดเห็นว่า ครูผู้สอนควรเตรียมคำถามไว้ล่วงหน้า เพื่อใช้คำถามที่ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความคิดที่ นอกเหนือจากความรู้ความจำ

ครูภาษาไทยสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับความเข้าใจเรื่องทักษะการใช้คำถาม ถูกต้องคิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 63.33 ซึ่งนับว่ามีความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการใช้คำถาม อยู่ในระดับพอใช้ จากการที่ผู้วิจัยสังเกตการสอนของครู ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ครูส่วนมาก ยังไม่ได้คำนึงถึงทักษะการใช้คำถาม ในขณะที่ครูใช้คำถามตามนักเรียน พฤติกรรมการใช้ ทักษะในการใช้คำถามของครูจึงเป็นไปอย่างไม่สม่ำเสมอ เช่นบางครั้งครูเรียกชื่อนักเรียน ก่อนตั้งคำถาม และบางครั้งครูตั้งคำถามแล้วจึงเรียกชื่อนักเรียน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ถ้าครูมีพฤติกรรมการใช้ทักษะการถามที่ดี อาจจะช่วยให้นักเรียนมีสัมฤทธิ์ผลในการเรียน คี้อย่างขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะทำวิจัยต่อไป

1. ควรจะทำการวิจัยในเรื่องนี้กับวิชาอื่น ๆ และครูในสถาบันต่าง ๆ กัน โดยใช้วิธีสังเกตควบคู่ไปกับวิธีการอื่น ๆ
2. ควรจะได้ทำการวิเคราะห์คำถามท้ายบทเรียนในหนังสือแบบเรียนวิชา ต่าง ๆ ในด้านปริมาณและคุณภาพของคำถามว่าช่วยส่งเสริมการอภิปรายหรือความคิด ในชั้นสูงหรือไม่